

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

**SA EXAM
PAPERS**
SA EXAM
PAPERS

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI YA 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U THOMA (FAL)

BAMMBIRI LA VHURARU (P3)

LARA 2023

MARAGA: 100

TSHIFHINGA: Awara 2½

Bammbiri ili li na masiatari a 6.

NDAELA NA MAFHUNGOTHANGELI

1. Heli bammbiri li na KHETHEKANYO THARU:

KHETHEKANYO YA A: Maanea	(50)
KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa Zwilapfu zwa Vhudavhidzani	(30)
KHETHEKANYO YA C: Zwibveledzwa Zwipfufhi zwa Vhudavhidzani/ zwa Tsumbedzi/zwa Mafhungo	(20)
2. Fhindulani mbudziso NTHIHI u bva kha khethekanyo INWE na INWE.
3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa ngalwo.
4. Thomani khethekanyo INWE na INWE kha siatari LISWA.
5. Ni fanela u pulana (tsumbo: mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelelo/maipfi a re khii), u vhalulula na u sedzulusa mushumo wanu. Pulane yanu i tea u RANGELA maanea.
6. U pulana hothe hu tea u sumbedzwa nga u ralo. Ni eletshedzwa u thutha pulane yothe nga u tala mutalo u budekanyaho khayoy.
7. Ni eletshedzwa lwa tshothe uri ni shumise ndangatshifhinga iyi yo anganywaho:

KHETHEKANYO YA A: Henefha kha minetse ya 80	
KHETHEKANYO YA B: Henefha kha minetse ya 40	
KHETHEKANYO YA C: Henefha kha minetse ya 30	
8. Nomborani phindulo dzanu sa zwe thoho dza nomboriswa zwone kha bammbiri la mbudziso.
9. Nani phindulo INWE na INWE thoho yo teaho.
10. Musi ni tshi vhala tshivhalo tsha maipfi, maipfi a re kha thoho ye na nanga ha tei u katelwa kha itsho tshivhalo.
11. Nwalani nga vhudele nahone zwi no vhalea.

KHETHEKANYO YA A: MAANEA**MBUDZISO 1**

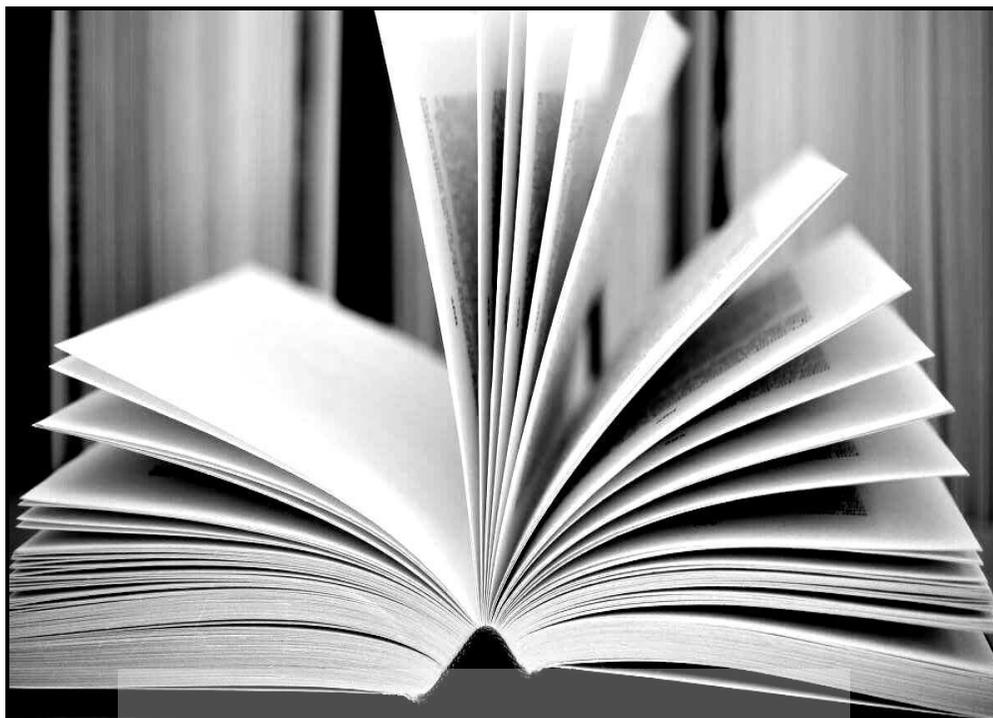
Fhindulani mbudziso NTHIHI kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha 250 u ya kha 300.

- 1.1 Ndeme ya u hangwela. [50]
- 1.2 U thetshelesa ndayo zwo nthusu vhutshiloni. [50]
- 1.3 Duvha heḷo ḷi ḍo dzula ḷi muhumbuloni wanga. [50]
- 1.4 Vhagudiswa vha tea u tendelwa u guda thero dzoṭhe nga luambo lwa ḍamuni. Ṭaṭani ni tshi tenda kana ni tshi hanedza. [50]
- 1.5 Ngoho yo vha miṭodzi ya dakalo. [50]

Nangani tshifanyiso tshithihi kha zwi tevhelaho ni ṅwale ngatsho maanea ane na ḍo ḍisikela ṭhoho. Nwalani nomboro ya mbudziso (1.6, 1.7 kana 1.8).

PFESESANI: Hu tea u vha na vhushaka vhukati ha maanea aṅu na tshifanyiso tshe na ṅanga.

1.6

[Tshi bva kha [www.black and white images](http://www.blackandwhiteimages.com)]

[50]

1.7

[Tshi bva kha [www.black and white images](http://www.blackandwhiteimages.com)]

[50]

1.8

[Tshi bva kha [www.black and white images](http://www.blackandwhiteimages.com)]

[50]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO 2**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha nna dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha 120 u ya kha 150.

2.1 VHURIFHI HA TSHISHAKA

Khonani yaṅu o thaphudza buḁo lawe la vhudokotela. Inwi ni khou tama u tevhela buḁo ilo ṅwakani ni tshi phasa maṅiriki.

ṅwalelani khonani yaṅu vhurifhi ni humbele nyeletshedzo nga vhudalo nga ha buḁo ilo. [30]

2.2 ATHIKILI YA MAGAZINI

U khauwa ha mudagasi zwi khou vhangha thaidzo fhanu Afrika Tshipembe. Muvhundu wa haṅu wo kwamea zwihulu.

ṅwalani athikili ya magazini ni tshi khou sumbedza thaidzo idzo nga vhudalo. [30]

2.3 TSHIPITSHI TSHA FOMALA

Tshikoloni hune na dzhena hone vhagudiswa vho ḁidzhenisa kha zwa u tambudzana na u sa thompha pfanelo dza vhaiwe. Inwi sa murangaphanda wa matshudeni no humbelwa u lugisa tshipitshi tshine na ḁo tshi vhala ni tshi khou kaidza ayo maitele mavhi ane a khou thithisa pfunzo.

ṅwalani tshipitshi itsho. [30]

2.4 MUFHINDULANO

Mme aṅu vho ni ruma vhengeleni u renga vhurotho. Inwi nga u sa londa na si vhalé tshintshi ye na ṅewa. Zwo vhone ni tshi swika hayani uri tshintshi i khou tahela. Mme aṅu vho ni humisela murahu vhengeleni u humbela tshelede yo tahelaho.

ṅwalani mufhindulano vhukati haṅu na murengisi wa vhengeleni. [30]

ṀHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 30

**KHETHEKANYO YA C: ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA VHUDAVHIDZANI/
ZWA TSUMBEDZI/ZWA MAFHUNGO****MBUDZISO 3**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha tharu dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu tea u vha maipfi a u bva kha 80 u ya kha 100.

3.1 PHOSITARA

Vha Yunivesithi ya Limpopo vho humbela vhulanguli ha tshikolo tsha haṅu uri vha ḁo ḁa riwedzi u ḁaho u eletshedza vhagudiswa nga mabuḁo ane vha nga a tevhela.

ṅwalani phositara ya u ḁivhadza vhagudiswa nga ha vhueni uho sa izwi ni murangaphanḁa wa vhagudiswa. [20]

3.2 DAYARI

No fara lwendo lwa u ya vhugalaphukha ha ṅwanedi na khonani dzaṅu nga maḁuvha a vhuawelo.

ṅwalani dayari ya zwe na ita kha maḁuvha maṅanu ayo. [20]

3.3 NDAELA

Inwi no vha ni tshi khou vhaaisala lwe na vhuya na iswa ha dokotela. Dokotela o ni ṅhathuvha a ni fha mishonga.

ṅwalani ndaela dza kunwele kwa mishonga ye na fhiwa nga dokotela uri ni dzi tevhedze. [20]

ṅTHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 20
MARAGAGUTE: 100